

Statens revisionsverks
berättelse till
riksdagen om
tillsynen över
valfinansieringen vid
kommunalvalet
2021

STATENS REVISIONSVERKS
BERÄTTELSE TILL RIKSDAGEN

B 4/2022 RD

Statens revisionsverks berättelse till riksdagen
om tillsynen över valfinansieringen vid
kommunalvalet 2021

B 4/2022 RD

Till riksdagen

Statens revisionsverk har övervakat att skyldigheten att redovisa valfinansieringen och kampanjkostnaderna vid kommunalvalet 2021 har iakttagits på det sätt som föreskrivs i lagen om kandidaters valfinansiering (273/2009). Med stöd av 10 § 3 mom. i lagen om kandidaters valfinansiering ska Statens revisionsverk separat för varje val lämna en berättelse till riksdagen om de redovisningar som revisionsverket tagit emot och om verkets tillsyn över att redovisningsskyldigheten fullgörs (tillsynsberättelse över valfinansieringen).

Helsingfors den 16 februari 2022

Jaakko Eskola
direktör

Pontus Londen
ledande redovisningsrevisor

Information om publikationen

L 1796-9549

ISSN 1796-9549 (häft)

ISSN 1796-9654 (pdf)

urn:nbn:vtv-B42022rd

<http://urn.fi/urn:nbn:vtv-B42022rd>

Dnr D/18/04.01.01.02/2022

PunaMusta Oy
Helsingfors 2022

Innehåll

Huvudsakligt innehåll	7
1 Gällande lagstiftning vid redovisningen av och tillsynen över valfinansieringen vid kommunalvalet 2021	9
1.1 Redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2021	10
1.2 Uppgifter som ska ingå i redovisningen av valfinansieringen	10
1.3 Begränsningar i kandidaters valfinansiering	11
1.4 Parters skyldigheter och åtaganden enligt valfinansieringslagen	12
2 Statens revisionsverks tillsynsuppgift med avseende på valfinansieringen	15
2.1 Revisionsverkets åtgärder vid kommunalvalet 2021	15
2.2 Tillsynskriterierna för redovisningen av valfinansieringen vid kommunalvalet	16
2.3 Begränsning av tillsynsbefogenheter	17
3 Inlämnade redovisningar till Statens revisionsverk och revisionsverkets tillsyn över fullföljande av redovisningsskyldigheten	21
3.1 Förhandsredovisning	21
3.2 Redovisning av valfinansieringen	22
3.3 Revisionsverkets uppmaningar att lämna in valfinansieringsredovisning	23
3.4 Föreläggande av vite vid redovisning av valfinansiering	23
3.5 Komplettering av redovisningar av valfinansieringen	24
3.6 Klagomål gällande redovisningar av valfinansieringen	24
3.7 Allmänna observationer om redovisning av valfinansiering	24
4 Slutledningar	29

Huvudsakligt innehåll

Samtliga redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2021 har redovisat sin valfinansiering på det sätt som föreskrivs i lag. Enligt valfinansieringslagen är det alltid den redovisningsskyldige som svarar för redovisningens riktighet.

Statens revisionsverk har förpliktat totalt 26 redovisningsskyldiga att redovisa för sin valfinansiering vid äventyr av vite.

Ett anonymt klagomål har anförts hos Statens revisionsverk om redovisningen av valfinansieringen vid kommunalvalet 2021.

Efter behandlingen av redovisningarna samt efter de erhållna utredningarna och kompletteringarna har Statens revisionsverk inte tagit del av omständigheter som skulle ge revisionsverket anledning att ifrågasätta riktigheten av de inlämnade redovisningarna.

1 Gällande lagstiftning vid redovisningen av och tillsynen över valfinansieringen vid kommunalvalet 2021

Finansiering av den politiska verksamheten regleras genom lagen om kandidaters valfinansiering (valfinansieringslagen). Enligt lagens motiveringar är regleringens viktigaste syfte att förebygga korruption och garantera tillräckliga resurser för det politiska systemets funktion. Därigenom främjas demokratin och förtroendet för den.

Enligt riksdagens grundlagsutskott är öppna och rättvisa val en av hörnstenarna i den västerländska demokratin. Ett av öppenhetens viktigaste element är att väljarna har möjlighet att skaffa sig information om vem som står bakom stora kampanjbidrag till partier eller andra opinionsriktningar som ställer upp kandidater. En stark ekonomisk koppling till en finansiär kan nämligen väcka misstankar om att finansiären på ett otillbörligt sätt försöker påverka dem som ställer upp kandidater och deras policy (grundlagsutskottets betänkande GrUB 2/2009 rd). Redovisningsskyldigheten ökar den offentliga informationen om kandidaternas eventuella bindningar. Redovisningsskyldigheten förväntas även motverka en ökning av kandidaternas valkampanjutgifter.

Vid beredningen av valfinansieringslagen sökte man en balans mellan tillräcklig reglering och de kostnader och olägenheter som regleringen ger upphov till. Inom tillsynen litar man på väljarnas förmåga att bedöma kandidaterna rätt, så länge de får tillräcklig information om kandidaternas eventuella bindningar och deras iakttagande av kampanjtaken. Meningen var att valfinansieringen inte ska överskugga sakfrågorna vid val, försvåra rekryteringen av kandidater eller onödigt försvåra medelanskaffningen. I valfinansieringslagen ingår inte sådana rapporteringsskyldigheter som de facto skulle kunna bli ett hinder för kandidaturen.

Syftet för valfinansieringslagen var att tydliggöra vad skyldigheten att redovisa valfinansieringen innebär. Med hänsyn till den politiska verksamhetens karaktär är det inte möjligt att i lagen förutse alla situationer som kan uppstå vid tillämpningen. Meningen var att upprätta ett redovisningssystem som ger adekvat täckning och som kandidaten kan följa utan oskäligt besvär. För att tillgodose kandidaternas rättssäkerhet och sinsemellan jämförbara redovisningar har man i lagen eftersträvat ett så tydligt redovisningssystem som möjligt.

Den redovisningsskyldige ska specificera kostnaderna för och finansieringen av valkampanjen.

1.1 Redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2021

Enligt valfinansieringslagen är de som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare redovisningsskyldiga vid kommunalval. Totalt 17 395 personer var skyldiga att redovisa sin valfinansiering vid kommunalvalet 2021.

1.2 Uppgifter som ska ingå i redovisningen av valfinansieringen

De uppgifter som åtminstone ska redovisas om valfinansieringen för kommunalvalet fastställs i 6 § i lagen om kandidaters valfinansiering.

Med valfinansiering avses finansieringen av de kostnader för kandidaternas valkampanjer som uppkommer tidigast sex månader före och senast två veckor efter valdagen oberoende av när de betalas. Kommunalvalet inföll den 13 juni 2021.

Enligt lagen om kandidaters valfinansiering är en kandidat vars valfinansiering vid kommunalval är mindre än 800 euro inte skyldig att lämna specificerade uppgifter om kampanjkostnader och kampanjfinansiering. Kandidaten ska dock lämna en skriftlig försäkran om att valfinansieringen, och därmed också kampanjkostnaderna, inte har överskridit den föreskrivna gränsen på 800 euro. Om valfinansieringen är minst 800 euro ska kandidaten lämna in en fullständig redovisning av valfinansieringen.

De redovisningsskyldiga ska uppge finansieringen för valkampanjen så att den först specificeras enligt kandidatens egna medel och de lån som denne tagit och sedan enligt externa bidrag till kandidaten, dennes stödgrupp eller någon annan sammanslutning som grundats för att stöda kandidaten.

I sitt betänkande (GrUB 3/2010 rd) betonar grundlagsutskottet att bestämmelsen i 3 § 4 mom. i valfinansieringslagen betyder att prestationer från en och samma givare till en kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ska redovisas som ett enda bidrag. Förtydligandet hindrar att man skiljer åt de här tre parterna för att kunna trefaldiga det högsta tillåtna bidragsbeloppet och kringgå gränsvärdena för ett redovisningspliktigt enskilt bidrag.

Prestationer från en och samma givare ska redovisas som ett enda bidrag.

Externa bidrag ska grupperas i bidrag till kandidaten och till dennes stödgrupp enligt följande:

- enskilda personer
- företag
- partiet
- partiorganisationer
- övriga aktörer

Som valfinansieringsbidrag ska redovisas prestationer i pengar, varor och tjänster och andra motsvarande prestationer. Sedvanligt frivilligarbete och sedvanliga gratistjänster betraktas inte som bidrag enligt lagen. Bidraget ska även redovisas om det har getts genom köp av specificerade varor eller tjänster.

Som kampanjkostnader betraktas alla kostnader under kampanjperioden, som har som funktionellt syfte att främja kandidatens möjligheter att bli vald och som kandidaten själv kan påverka.

Kampanjkostnaderna ska specificeras enligt kostnaderna för valreklam i dagstidningar, gratistidningar och tidskrifter, radio, television, datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmöten samt övriga kostnader.

Den redovisningsskyldige ska redovisa varje enskilt bidrag och dess givare separat, om bidragets värde är minst 800 euro. Flera prestationer från en och samma givare för kostnader för kandidatens valkampanj ska räknas samman och redovisas som ett enda bidrag.

Bidrag från givare som inte kan klarläggas får inte tas emot.

1.3 Begränsningar i kandidaters valfinansiering

I 4 § i valfinansieringslagen föreskrivs om begränsningar i fråga om kandidaters valfinansiering.

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får inte ta emot bidrag från givare som inte kan klarläggas. Detta gäller dock inte bidrag som erhållits genom sedvanligt insamlingsarbete.

Vid kommunalval får en kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten inte från en och samma givare ta emot bidrag, direkt eller indirekt, till ett värde som överstiger 3 000 euro. Bidrag från partier eller partiföreningar som avses i partilagen (10/1969) kan dock vara större än detta, om det inte innehåller bidrag som förmedlas från någon annan givare och som överstiger det nämnda beloppet.

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får ta emot utländska bidrag för valkampanjen bara från enskilda personer och från sådana internationella sammanslutningar och stiftelser som företräder kandidatens ideologiska inriktning.

Revisionsverket arbetar för att säkerställa att allmänheten har insyn i efterlevnaden av valfinansieringslagen.

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten får inte ta emot bidrag för valkampanjen från staten, välfärdsområden, välfärdssammanslutningar, kommuner, samkommuner, statliga affärsverk, välfärdsområdenas affärsverk eller kommunala affärsverk, offentligrättsliga föreningar, inrättningar eller stiftelser eller från bolag som staten eller en kommun har bestämmande inflytande i på det sätt som avses i 1 kap. 5 § i bokföringslagen (1336/1997). Detta gäller dock inte sedvanlig gästfrihet.

En kandidat, en kandidats stödgrupp och någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten ska se till att det av sådan avgiftsbelagd reklam som ingår i valkampanjen eller är avsedd att stödja den framgår vem som betalar reklamen. Namnet på en enskild person får dock inte uppges utan dennes uttryckliga samtycke, om värdet av den reklam som personen betalat för är mindre än 800 euro vid kommunalval.

Statens revisionsverks tillsynsuppdrag omfattar inte bestämmelserna om begränsningarna i fråga om kandidaters valfinansiering enligt 4 § i valfinansieringslagen. Genom granskningarna av redovisningens riktighet bidrar revisionsverket däremot till att de redovisade uppgifterna till väsentliga delar är riktiga.

Revisionsverket kan påverka redovisningarnas riktighet och därigenom säkerställa att allmänheten har insyn i efterlevnaden av begränsningarna i fråga om kandidaters valfinansiering enligt 4 § i valfinansieringslagen. Revisionsverket har lagt fram olika rapporter på sin webbplats där den redovisade valfinansieringen presenteras.

1.4 Parters skyldigheter och åtaganden enligt valfinansieringslagen

Bestämmelser om parters skyldigheter och åtaganden föreskrivs i valfinansieringslagen.

Redovisningsskyldiga

Enligt valfinansieringslagen svarar den som är skyldig att lämna redovisning för redovisningens innehåll. Redovisningsskyldiga vid kommunalval är de som valts till fullmäktigeledamöter och ersättare.

Den redovisningsskyldige ska lämna in redovisningen till revisionsverket inom två månader efter det att valresultatet har fastställts.

Revisionsverket övervakar att redovisningsskyldigheten fullgörs och ger anvisningar och råd.

Statens revisionsverk

Statens revisionsverk ska övervaka att skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs. Revisionsverkets mål är att organisera ett tillsynssystem som är så lättanvänt och vägledande som möjligt.

Revisionsverket antog den 29 mars 2021 en anvisning om redovisning av valfinansieringen i samband med kommunalvalet 2021 (250/40/2020). Revisionsverket har dessutom hela tiden en rådgivningstjänst som svarar på frågor om valfinansieringslagen.

Statens revisionsverk kontrollerar att samtliga redovisningsskyldiga har lämnat in en redovisning av valfinansieringen enligt valfinansieringslagen. Om redovisningen innehåller fel eller brister, kan revisionsverket uppmana den redovisningsskyldige att göra en ny redovisning, komplettera sin redovisning eller visa att redovisningen är riktig och tillräcklig. Revisionsverket kan lämna en dylik uppmaning endast om granskningen inte annars kan slutföras för den redovisningsskyldiges del.

Statens revisionsverk får förelägga vite om en redovisningsskyldig inte lämnar in någon redovisning enligt lagen eller om det konstateras att redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter. Vite gäller bara om någon helt och hållet försummar att lämna in redovisning eller om redovisningen är uppenbart oriktig eller bristfällig på väsentliga punkter.

Revisionsverket kan av en redovisningsskyldig begära redogörelser som kan behövas för granskningen av redovisningens riktighet och tillräcklighet.

Revisionsverket offentliggör utan dröjsmål de inkomna redovisningarna och upprätthåller ett redovisningsregister över dessa. Genom publiceringssystemet är de uppgifter som redovisningarna innehåller tillgängliga genom ett allmänt datanät.

Statens revisionsverk ska inom åtta månader från det att valresultatet fastställs lämna in en berättelse till riksdagen om de redovisningar som tagits emot och om verkets tillsyn över redovisningsskyldigheten separat för varje val.

Revisionsverket offentliggör de inkomna redovisningarna utan dröjsmål.

Justitieministeriet

Justitieministeriet lämnar med stöd av valfinansieringslagen uppgifter om kandidatregistret till Statens revisionsverk. Ministeriet ska i detta syfte upprätta och upprätthålla ett riksomfattande kandidatregister.

Justitieministeriet är högsta valmyndighet inom statsrådet.

2 Statens revisionsverks tillsynsuppgift med avseende på valfinansieringen

Enligt valfinansieringslagen ska Statens revisionsverk övervaka att den i valfinansieringslagen fastställda och specificerade skyldigheten att redovisa valfinansieringen fullgörs. I praktiken övervakar revisionsverket efterlevnaden av 5–8 § i valfinansieringslagen. Tillsynen fokuserar på övervakning av redovisningsskyldigheten. Revisionsverkets åtagande omfattar inte tillsyn över efterlevnaden av de övriga bestämmelserna i lagen.

Revisionsverket ska se till att alla de som enligt lagen är skyldiga att redovisa sin valfinansiering lämnar in redovisningen. Bland annat begränsningarna på kandidaters valfinansiering enligt 4 § i lagen (se avsnitt 1.3) omfattas inte av revisionsverkets tillsynsuppgift utan får styras av det så kallade politiska ansvaret.

Den redovisningsskyldiga svarar för redovisningens innehåll.

Enligt valfinansieringslagen är det den som är skyldig att lämna redovisning som svarar för redovisningens innehåll. I lagen har inte fastställts några sanktioner för eventuella felaktigheter i innehållet. Vite kan dömas ut endast om revisionsverket utifrån granskningen anser att den redovisningsskyldige inte har fullföljt sin skyldighet.

Revisionsverket har ingen lagstadgad rätt att få annan information för tillsynen över valfinansieringen utöver den information som fastställts i valfinansieringslagen. Varken kandidaters valfinansiering i olika former eller de utgifter som täckts med finansieringen omfattas av revisionsverkets tillsynsuppdrag som fastställs genom lagen om statens revisionsverk (676/2000) och lagen om rätt för statsrevisorerna och statens revisionsverk att granska vissa överföringar av medel mellan Finland och Europeiska gemenskaperna (353/1995).

2.1 Revisionsverkets åtgärder vid kommunalvalet 2021

Revisionsverket antog den 29 mars 2021 en anvisning om redovisning av valfinansieringen i samband med kommunalvalet 2021. Anvisningen finns även i författningsdatabasen Finlex samt på webbplatsen www.vaalirahoitusvalvonta.fi som upprätthålls av revisionsverket.

Anvisningen om redovisning av valfinansiering finns på valfinansieringstillsynens webbplats.

Anvisningen delgavs till samtliga registrerade partier före valet.

Revisionsverket ska hålla uppgifterna om kommunalvalet tillgängliga på nätet ett år längre än valperioden för det aktuella valet. Alla redovisningar av valfinansieringen och förhandsredovisningar som gäller kommunalvalet hålls tillgängliga för allmänheten på webbplatsen till och med den 16 juni 2026.

Figur 1: Kommunalvalet 2021 på en tidslinje

2.2 Tillsynskriterierna för redovisningen av valfinansieringen vid kommunalvalet

Statens revisionsverks tillsyn vid kommunalvalet omfattade jämförelse av de redovisade uppgifterna med de uppgifter som ska redovisas i enlighet med valfinansieringslagen. I enlighet med lagen fokuserade man på efterlevnaden av redovisningsskyldigheten och den formella riktigheten i redovisningen. Revisionsverket kontrollerade också att de redovisningsskyldiga i sina redovisningar svarade på samtliga väsentliga punkter som föreskrivs i valfinansieringslagen.

Revisionsverket kontrollerade följande punkter vid tillsynen över redovisningen av valfinansieringen vid kommunalvalet:

- Att samtliga redovisningsskyldiga lämnade in redovisning av valfinansieringen.
- Att redovisningen lämnades in av en redovisningsskyldig som avses i lagen.
- Att de redovisningsskyldiga redovisade valfinansieringen inom den tidsfrist som fastställs i 8 § 1 mom. i lagen om kandidaters valfinansiering, det vill säga inom två månader efter det att valresultatet har fastställts.

Revisionsverket kontrollerade dessutom att följande formella kriterier för redovisningsskyldigheten uppfylldes:

- Att redovisningen innehöll kandidatens fullständiga namn, titel, yrke eller uppdrag, det parti som ställt upp kandidaten eller omnämnande av att kandidaten har varit kandidat för en valmansförening.
- Att den redovisningsskyldige skriftligt intygade att beloppet i redovisningen av valfinansieringen var mindre än 800 euro. Om valfinansieringen var minst 800 euro skulle den redovisningsskyldige lämna in en fullständig redovisning av valfinansieringen.
- Att summan av kampanjkostnaderna framgick av den fullständiga redovisningen. Kostnaderna var specificerade enligt kostnaderna för valreklam i dagstidningar, gratistidningar och tidskrifter, radio, television, datanät och andra medier och för utomhusreklam, valtidningar, broschyrer och andra tryckalster, reklamplanering och valmöten samt övriga kostnader.
- Att den fullständiga redovisningen omfattade den totala valfinansieringen och var specificerad enligt kandidatens egna medel och samtliga bidrag till kandidaten, kandidatens stödgrupp eller någon annan sammanslutning som uteslutande arbetar för att stödja kandidaten. Bidragen var grupperade enligt enskilda personer, företag, partier, partiföreningar och andra givare.
- Att den redovisningsskyldige redogjorde för om det i valfinansieringen ingick enskilda bidrag på minst 800 euro. Givare av eventuella bidrag på minst 800 euro skulle namnges.
- Att valfinansieringen täckte kostnaderna för valkampanjen.
- Att redovisningarna inte innehöll väsentliga räknefel eller andra tekniska fel.

2.3 Begränsning av tillsynsbefogenheter

Vid kommunalvalet 2021 kunde revisionsverket enligt egen bedömning inom ramen för sin tillsynsuppgift begära ytterligare uppgifter och utredningar av de redovisningsskyldiga för kontroll av att redovisningen var riktig och tillräcklig. Skyldigheten att lämna uppgifter gäller ändå bara de redovisningsskyldiga. Revisionsverket har inte rätt att kräva ytterligare uppgifter och information av tredje part. Därigenom saknar revisionsverket i praktiken befogenheter att kräva eller inhämta jämförelseuppgifter för kontroll av redovisningens riktighet. Detta begränsar tillsynen och tolkningen av tillsynsresultaten på ett avgörande sätt.

Om en redovisningsskyldig trots begäran inte lämnar in begärda utredningar har revisionsverket inga möjligheter att ålägga den redovisningsskyldige att lämna uppgifter med stöd av valfinansieringslagen.

De redovisningsskyldiga, kandidaterna och kandidaternas stödföreningar var inte skyldiga att bokföra valkampanjens kostnader och finansiering. De redovisningsskyldiga är inte heller skyldiga att anteckna valkampanjens kostnader och finansiering. Revisionsverket saknar både tillsynsbefogenheter och möjligheter över lag att sätta sig in i hur de redovisningsskyldiga har organiserat den interna kontrollen av kampanjkostnaderna och kampanjfinansieringen och i de rutiner som anknyter till de redovisningsskyldigas verksamhet eller hanteringen av finansieringen. I valkampanjen ingår också transaktioner utanför bokföringen och redovisningen baserar sig till denna del på uppskattning.

De redovisningsskyldiga kan tolka valfinansieringslagen och anvisningarna fel samt begå sedvanliga mänskliga misstag. Den redovisningsskyldige kan till exempel missbedöma värdet på annat stöd än penningstöd. Den redovisningsskyldige kan också få felaktig information från bidragsgivaren om bidragets värde och sedan redovisa detta felaktiga belopp. Det är således möjligt att en viss inexakthet kommer att kvarstå i de redovisade uppgifterna om valfinansieringen.

3 Inlämnade redovisningar till Statens revisionsverk och revisionsverkets tillsyn över fullföljande av redovisningsskyldigheten

Utöver bestämmelser om redovisning av valfinansieringen innehåller valfinansieringslagen också bestämmelser om frivillig förhandsredovisning. En kandidat som så önskar får före valdagen lämna in en förhandsredovisning med en plan för valfinansieringen och kostnaderna för valkampanjen – dock tidigast efter det att sammanställningen av kandidatlistorna har gjorts upp.

3.1 Förhandsredovisning

Förhandsredovisningarna enligt 11 § i valfinansieringslagen skulle vid kommunalvalet lämnas in till Statens revisionsverk senast den 12 juni 2021.

Sammanlagt 7 739 personer (22 procent av kandidaterna) lämnade in en förhandsredovisning av kampanjkostnaderna och kampanjfinansieringen inom den angivna tiden. De förhandsredovisningar som lämnades in före utsatt datum offentliggjordes omedelbart.

Figur 2: Förhandsredovisningar i kommunalvalet 2017 och 2021

Av de redovisningsskyldiga lämnade 3 558 personer (20 procent) in en förhandsredovisning. Vid kommunalvalet 2017 förhandsredovisade 3 372 redovisningsskyldiga (19 procent) sin valfinansiering. De redovisningsskyldigas förhandsredovisningar vid kommunalvalet 2021 är tillgängliga på webbplatsen till och med den 16 juni 2026.

Förhandsredovisningarnas tillförlitlighet kan bedömas utifrån de egentliga redovisningarna av valfinansieringen. Man bör likväl komma ihåg att förhandsredovisningen baserar sig på uppskattningar och att skillnaderna mellan förhandsredovisningen och den egentliga redovisningen varierar från fall till fall.

3.2 Redovisning av valfinansieringen

Statens revisionsverk utarbetade en anvisning som delgavs samtliga redovisningsskyldiga. Genom anvisningen ville revisionsverket bidra till att de redovisningar som lämnas in till revisionsverket uppfyller de i valfinansieringslagen fastställda kraven.

Vid kommunalvalet 2021 lämnade 15 034 redovisningsskyldiga in redovisningen till revisionsverket inom utsatt tid, det vill säga senast den 16 augusti 2021. Det motsvarar 86 procent av de redovisningsskyldiga. Redovisning inom utsatt tid uteblev för 2 361 redovisningsskyldiga. I kommunalvalet 2017 försummade 2 083 redovisningsskyldiga att lämna in redovisningen inom utsatt tid.

Figur 3: Iakttagande av tidsfristen i kommunalvalet 2021

En del av de redovisningsskyldiga lämnade in redovisningen efter att tidsfristen gått ut, men innan den första uppmanningen skickades den 23 augusti 2021.

3.3 Revisionsverkets uppmaningar att lämna in valfinansieringsredovisning

En första uppmaning om att redovisa för valfinansieringen skickades till 2 001 redovisningsskyldiga. I uppmaningen fastställdes att sista dagen för att lämna in redovisningen var den 17 september 2021.

Efter första uppmaningen lämnade 1 409 redovisningsskyldiga in redovisningen till revisionsverket inom den angivna tidsfristen. En andra uppmaning sändes till de redovisningsskyldiga som alltjämt inte hade redovisat för sin valfinansiering. Den andra uppmaningen skickades till 592 redovisningsskyldiga.

Den andra uppmaningen skickades den 20 september 2021 och redovisningarna skulle lämnas in senast den 15 oktober 2021.

3.4 Föreläggande av vite vid redovisning av valfinansiering

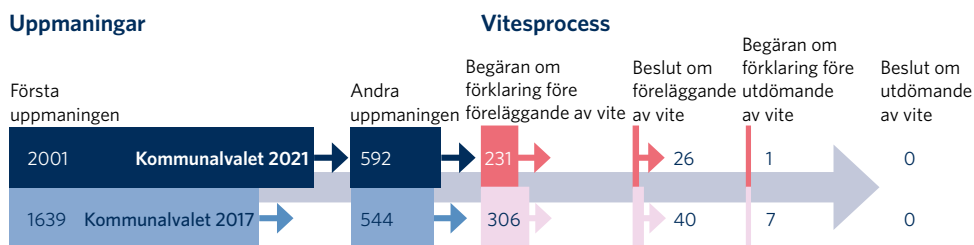
Alla redovisningsskyldiga hade fortfarande inte fullföljt sin skyldighet att redovisa för valfinansieringen när tidsfristen för den andra uppmaningen gick ut den 15 oktober 2021. Situationen ansågs till denna del uppfylla de i 10 § 2 mom. fastställda kriterierna för att revisionsverket får förelägga vite för att den redovisningsskyldige ska lämna in en redovisning. Dessa redovisningar överfördes därmed till ett förfarande enligt viteslagen (1113/1990).

Före föreläggande av vite gavs de redovisningsskyldiga tillfälle att lämna förklaring i ärendet (hörande av part). En upplysning om processkedet och om möjligheten att lämna förklaring i anslutning till föreläggandet av vite skickades till sammanlagt 231 redovisningsskyldiga. Upplysningen delgavs genom stämmingsmän. Stämmingsmännen nådde inte tretton redovisningsskyldiga, och brevet om hörande returnerades till revisionsverket. Ett nytt försök för att delge upplysningsbrevet till dessa redovisningsskyldiga gjordes genom stämmingsmännen.

De första vitena beträffande att lämna in redovisningen av valfinansieringen förelades sammanlagt 26 redovisningsskyldiga den 25 november 2021. Vitesbeloppet var 5 000 euro. Vitesprocessen försvårades i viss mån av att stämmingsmännen trots flera försök inte lyckades få kontakt med alla redovisningsskyldiga. Revisionsverket ansåg att om inte de redovisningsskyldiga bevisligen har delgetts de olika momenten i vitesprocessen är det inte möjligt att gå vidare till följande moment.

Förordningen 1689/2015 som ändrar valfinansieringslagen har varit uppenbart nödvändig. Enligt de ändrade bestämmelserna upphör den tillsyn som utövas av Statens revisionsverk åtta månader efter det att valresultatet fastställts. Revisionsverket kan dock trots denna tidsfrist slutföra tillsyn som inletts innan tidsfristen gått ut. Därmed behöver revisionsverket inte avbryta processen när berättelsen lämnas till riksdagen.

Vid tidpunkten för lämnandet av berättelsen hade alla redovisningsskyldiga vid kommunalvalet 2021 redovisat sin valfinansiering på det sätt som föreskrivs i lag.

Figur 4: Antal uppmaningar och höranden åren 2017 och 2021

3.5 Komplettering av redovisningar av valfinansieringen

Revisionsverket har kontinuerligt kontrollerat valfinansieringsredovisningarna som verket mottagit i samband med behandlingen av dem och utifrån tilläggsutredningarna.

Totalt 653 redovisningar har kompletterats eller justerats efter att redovisningen lämnats in.

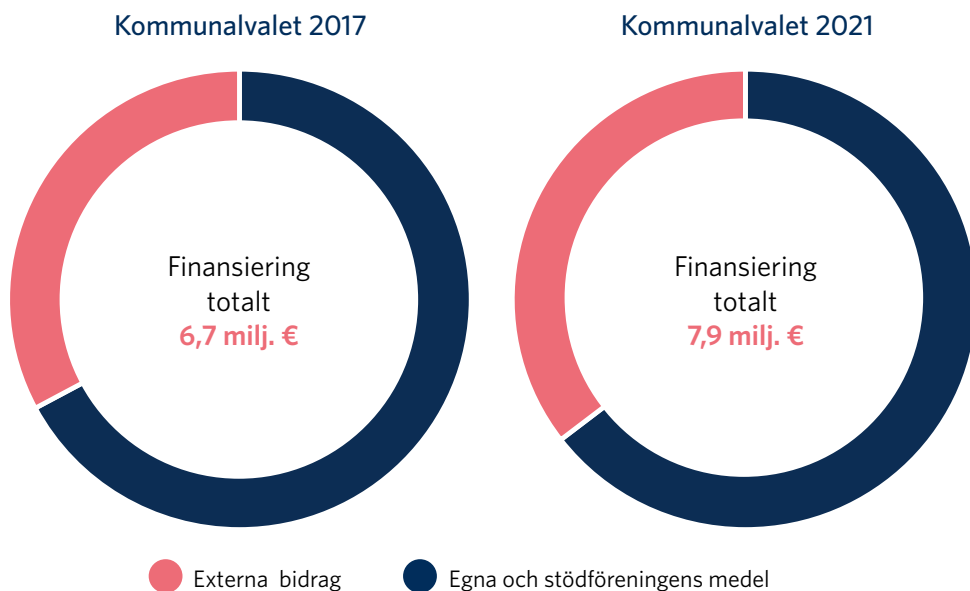
3.6 Klagomål gällande redovisningar av valfinansieringen

Ett anonymt klagomål har anförts hos Statens revisionsverk om redovisningen av valfinansieringen vid kommunalvalet 2021. Utifrån klagomålet begärde och fick revisionsverket av den redovisningsskyldige en utredning som inte ledde till vidare åtgärder. Statens revisionsverk har inte tagit del av omständigheter som skulle ge revisionsverket anledning att ifrågasätta riktigheten av de inlämnade redovisningarna.

3.7 Allmänna observationer om redovisning av valfinansiering

Enligt valfinansieringsredovisningarna har valfinansieringen vid kommunalvalet som helhet ökat från kommunalvalet 2017. Vid kommunalvalet 2021 uppgick finansieringen enligt redovisningarna till sammanlagt 7,9 miljoner euro (6,7 miljoner euro vid kommunalvalet 2017).

Enligt valfinansieringsredovisningarna fick de redovisningsskyldiga 2,8 miljoner euro i externa bidrag för sina valkampanjer vid kommunalvalet 2021 (2,2 miljoner euro vid kommunalvalet 2017). Enligt redovisningarna finansierades kampanjerna fortsättningsvis huvudsakligen med kandidaternas egna och deras stödgruppers medel.

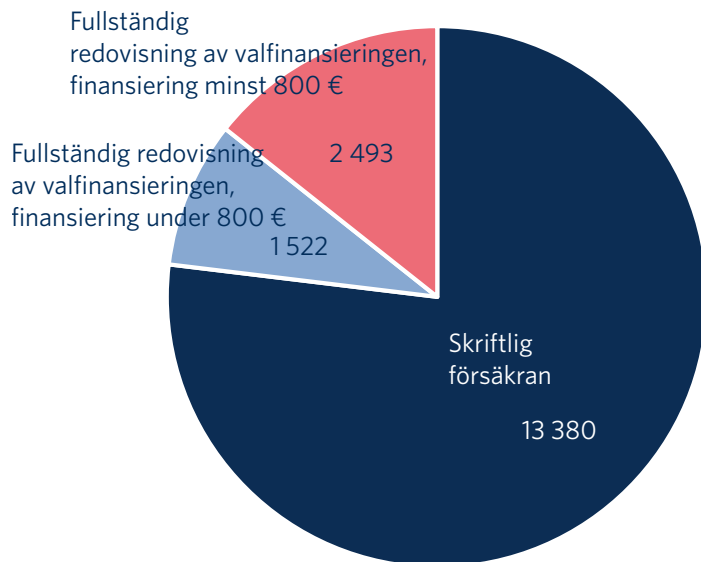

Figur 5: Egna och stödgruppens medel samt externa bidrag

Enligt valfinansieringslagen kan kandidaten lämna en skriftlig försäkran om att valfinansieringen varit mindre än 800 euro. Även i detta fall är det möjligt att lämna in en fullständig redovisning av valfinansieringen.

Vid kommunalvalet 2021 lämnade 13 380 redovisningsskyldiga en skriftlig försäkran.

Utöver dessa var valfinansieringen på basis av redovisningarna mindre än 800 euro i 1 522 kampanjer.

Figur 6: Skriftliga försäkringar och detaljerade specifikationer

Utifrån de redovisningar om valfinansiering som lämnats in till revisionsverket kan man konstatera att det förekommit att kandidater fått bidrag från en och samma bidragsgivare till ett belopp som överskrider gränsen i lagen, som vid kommunalval är 3 000 euro.

Med avseende på det ovan nämnda bör det konstateras att Statens revisionsverks tillsynsuppgift inte omfattar bestämmelserna i 4 § i valfinansieringslagen om begränsningar i kandidaters valfinansiering.

4 Slutledningar

Vid tidpunkten för lämnandet av berättelsen har alla redovisningsskyldiga lämnat in en sådan redovisning av valfinansieringen som avses i lagen. I kommunalvalet 2021 var 17 395 personer redovisningsskyldiga. Enligt valfinansieringslagen är det alltid den redovisningsskyldige som svarar för redovisningens riktighet.

Efter behandlingen av redovisningarna samt efter utredningarna och kompletteringarna har Statens revisionsverk inte tagit del av omständigheter som skulle ge revisionsverket anledning att ifrågasätta riktigheten av de inlämnade redovisningarna.

STATENS REVISIONSVERK
PORKALAGATAN 1, PB 1119, 00101 HELSINGFORS

tel. 09 4321 | www.vtv.fi | @VTV_fi